

Ochrona Przyrody w Polsce

Ochrona Przyrody

- Jaki jest jej cel? -

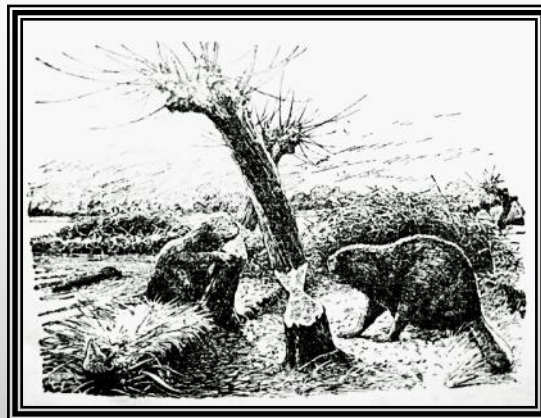
Celem ochrony przyrody w Polsce jest zachowanie różnorodności biologicznej, zachowanie dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i stabilności ekosystemów, kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody, a także przywracanie do stanu właściwego zasobów i składników przyrody.

Do najważniejszych powodów, dla których stosuje się ochronę przyrody, należą:

- ☺ **natury estetycznej (rekreacyjne)- aby podziwiać i móc odpocząć,**
- ☺ **gospodarcze - aby pozyskiwać surowce i rozwijać gospodarkę,**
- ☺ **przyrodniczo-naukowe - aby badać gatunki dla młodszych pokoleń; aby tworzyć leki,**
- ☺ **społeczne - aby odpoczywać,**
- ☺ **historyczno-naukowe - dla pokoleń.**

Ochrona Przyrody

- Jak było dawniej? -

*Pierwszym znanym prawem w Polsce, chroniącym środowisko naturalne był **zakaz polowania na bobry** wydany przez Bolesława Chrobrego. Najstarszym polskim dokumentem dotyczącym ochrony zasobów przyrody jest **Statut wiślicki (1347)**. Przykładem jest określenie kar za wyrąb dębów i innych drzew w cudzych lasach. Kolejne polskie prawa chroniące przyrodę to **zakaz wycinania cisów** wydany przez Władysława Jagiełłę. Monarcha ten wprowadził również ograniczenia w polowaniu **na jelenie, dziki, konie leśne i łososie**.*

Ochrona Przyrody

- Historia -

W Polsce działania mające na celu ochronę przyrody mają długą, bo wywodzącą się ze średniowiecza tradycję. Jednak przemysłane i planowe działania oparte na naukowych podstawach podjęto na szerszą skalę dopiero w 2. połowie XX wieku. Po zakończeniu I wojny światowej, w 1919 roku została powołana Państwowa Tymczasowa Komisja Ochrony Przyrody przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Organ ten, w 1925 roku został przekształcony w Państwową Radę Ochrony Przyrody.

Po zakończeniu I wojny światowej w Polsce było 39 rezerwatów przyrody (1469 ha powierzchni). W wyniku działań Państwowej Rady Ochrony Przyrody, a także przyrodników w całym kraju doprowadzono do 1939 roku do utworzenia 211 rezerwatów (43 512 ha powierzchni).

W okresie PRL-u problemy ochrony przyrody wyszły poza gabinety specjalistów i dotarły do wszystkich obywateli. Wielki w tym udział miała Liga Ochrony Przyrody wraz ze swym miesięcznikiem Przyroda Polski. Wielkim sprzymierzeńcem stały się Lasy Państwowe.

Obecnie istnieją 23 parki narodowe, ponad 100 parków krajobrazowych oraz znaczna liczba rezerwatów i pomników przyrody.

Formy Ochrony Przyrody

Formy Ochrony Przyrody

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku ustanowiła następujące formy ochrony przyrody:

- *parki narodowe,*
 - *rezerваты przyrody,*
 - *parki krajobrazowe,*
 - *obszary chronionego krajobrazu,*
 - *pomniki przyrody,*
 - *obszary Natura 2000,*
 - *stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej,*
 - *użytki ekologiczne,*
 - *zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,*
 - *ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.*
-

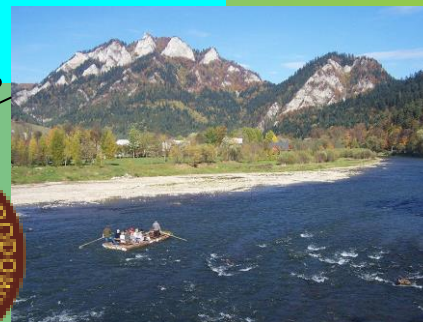

Jest to obszar powołany celem ochrony występującej tam przyrody ożywionej (rzadziej np. cech krajobrazu, także kulturowego), na którym prawnie ograniczona jest możliwość prowadzenia działalności gospodarczej, osiedlania się itd.

Według polskiej Ustawy o ochronie przyrody z 2004 roku jest to:

"Obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe"

W ramach parku narodowego wyróżnia się zwykle 3 strefy: strefę ochrony ścisłej, strefę ochrony częściowej i otulinę parku narodowego.

P
a
r
k

N
a
r
o
d
o
w
y

o
w
y

Rezerwat przyrody i park krajobrazowy

Rezerwat przyrody

Obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Przedmiotem ochrony może być całość przyrody na terenie rezerwatu lub szczególne jej składniki:

- fauna
- flora
- twory przyrody nieożywionej

Park krajobrazowy

Obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe.

W parku krajobrazowym można kontynuować działalność gospodarczą z pewnymi ograniczeniami. Park taki ma służyć rekreacji krajoznawczej, wypoczynkowi, a także edukacji.

W Polsce znajduje się **120 parków** krajobrazowych o łącznej powierzchni **ok. 2,5 mln ha**.

Natura 2000

Natura 2000 – program utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu obszarów objętych ochroną przyrody. Podstawą dla tego programu są dwie unijne dyrektywy: Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowa). Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy.

Lista obszarów programu Natura 2000 w Polsce

W Polsce jak dotąd wyznaczono 72 obszary specjalnej ochrony ptaków.

obszar chronionego krajobrazu i pomnik przyrody

Obszar chronionego krajobrazu

Obszary takie zajmują różnej wielkości tereny, zwykle rozległe, obejmujące pełne jednostki środowiska naturalnego takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne, ciągi wzgórz, pola wydmowe, torfowiska.

CIEKAWOSTKA

Wyrażenie "obszar chronionego krajobrazu" występuje również w innych językach, m.in. w języku:

- angielskim: *landscape protection area*
- niemieckim: *Landschaftsschutzgebiet*
- czeskim: *chráněná krajinná oblast*
- słowackim: *chránená krajinná oblast'*

W brzmieniu Ustawy o ochronie przyrody z 2004 roku:

Pomnikami przyrody

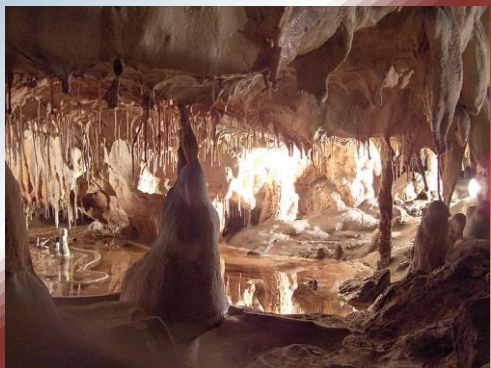
są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

W Polsce znajduje się ok. 33 tys. pomników przyrody.

CIEKAWOSTKA

Pomnik przyrody – termin ten został wprowadzony przez Aleksandra von Humboldta na przełomie XVIII i XIX wieku, co dało początek kierunkowi konserwatorskiemu w ochronie przyrody.

Stanowisko dokumentacyjne i użytek ekologiczny

W brzmieniu Ustawy o ochronie przyrody z 2004 roku:

"Stanowiskami dokumentacyjnymi są nie wyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami."

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. (...)

W Polsce znajduje się 6645 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni ok. 45 tys. ha.

Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe i ochrona gatunkowa

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy wyznacza się w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania jego wartości przyrodniczych, kulturowych i estetycznych.

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, grzybów i zwierząt oraz ich siedlisk, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Ochrona ta dotyczy gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych.

